

دانشنامه قضایی

(مشتمل بر وازگان فقهی و حقوق عمومی)

جلد دوم

د-ی

تحقیق و تألیف

آیت‌الله‌علیه‌السلام عمیدزنجانی

استاد دانشگاه تهران

تدوین و تنظیم

دکتر ابراهیم موسی‌زاده

استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه تهران

همکاران تدوین

۲- سیدمهدی سیدی

۴- فاطمه سپاهی

۶- سمیرا دانشمند

۱- فهیم مصطفی‌زاده

۳- سیدمحمد لواسانی

۵- فاطمه شیخ‌زاده

۷- جواد فتحی

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۳۱۳۱

شماره مسلسل ۶۵۸۹

عمید زنجانی، عباسعلی ۱۳۱۶-
 دانشنامه فقه سیاسی (مشتمل بر واژگان فقهی و حقوق عمومی) / تحقیق و تألیف عباسعلی
 عمید زنجانی؛ تدوین و تنظیم ابراهیم موسی زاده. تهران: دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات.
 ۱۳۸۹
 ج ۲: ۲۲ × ۲۹ س م. (انتشارات دانشگاه تهران: شماره ۳۱۳۰ - شماره ۳۱۳۱).
 ISBN 978-964-03-6074-3
 ISBN 978-964-03-6072-9
 فهرستویسی براساس اطلاعات کیا.
 ص.ع. به انگلیسی:
 A. AmidZanjani. Encyclopedia of Politic
 Jurisprudence.
 کتابنامه ج. ۱ الف-خ. ج. ۲ د-ی. علوم سیاسی (فقه) - دایرةالمعارفها. علوم
 سیاسی (فقه). اصطلاحها و تمییرها. موسی زاده، ابراهیم. ۱۳۵۴. دانشگاه تهران. مؤسسه
 انتشارات.
 ۱۳۸۹ ۲۹۷/۳۷۹۰۳ / ۷۸ BP ۱۹۸/۶
 شماره کتابشناسی ملی
 ۲۰۹۹۰۰۲

عنوان: دانشنامه فقه سیاسی (مشتمل بر واژگان فقهی و حقوق عمومی) جلد دوم د- ی

تألیف: آیت الله عباسعلی عمید زنجانی

تدوین و تنظیم: دکتر ابراهیم موسی زاده

ویراستار: فرشاد رضوان

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۶۰۷۴-۳ (دوره) ISBN 978-964-03-6074-3 (SET)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۶۰۷۲-۹ (جلد دوم) ISBN 978-964-03-6072-9 (VOL.2)

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بهادوره دوجلدی: ۵۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - سایت: www.press.ut.ac.ir

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۰۱۲۰۷۸

فهرست

<p>۲۶..... دحوالارض.....</p> <p>۲۶..... دخالت مستقیم در کارها.....</p> <p>۲۷..... درآمد بدون کار.....</p> <p>۲۷..... درآمدهای عمومی.....</p> <p>۲۷..... درآمدهای عمومی در اسلام.....</p> <p>۲۸..... درآمدها و هزینه‌های عمومی (و تعادل آنها).....</p> <p>۲۹..... دربان ← حاجب.....</p> <p>۲۹..... درس ذکر محمد(ص) ← قاعده درس ذکر محمد(ص).....</p> <p>۲۹..... دشمن ستیزی در قرآن.....</p> <p>۳۰..... دعوات ← داعی.....</p> <p>۳۰..... دعوت.....</p> <p>۳۰..... دعوت به خیر ← حق نظارت عمومی.....</p> <p>۳۰..... دعوت غرب به اسلام.....</p> <p>۳۰..... دعوت به انقراض پیمان‌های سیاسی.....</p> <p>۳۲..... دعوت در جهاد.....</p> <p>۳۴..... دفاع.....</p> <p>۳۴..... دفاع (و غرب‌ستیزی).....</p> <p>۳۴..... دفع افسد به فاسد.....</p> <p>۳۵..... دفع مفسده (و جلب منفعت).....</p> <p>۳۵..... دلیل عقلی.....</p> <p>۳۶..... دلیل الخطاب.....</p> <p>۳۶..... دموکراسی.....</p> <p>۳۷..... دموکراسی (و ضعف‌های آن).....</p> <p>۳۸..... دموکراسی اسلامی.....</p> <p>۳۹..... دموکراسی و اسلام (و جمع آنها).....</p> <p>۴۱..... دموکراسی (و روشنفکران معتقد به آن در جهان اسلام).....</p> <p>۴۲..... دموکراسی (و طبقه‌بندی اندیشه‌ی مربوط به آن در جهان اسلام).....</p>	<p>زندگی‌نامه و سوابق علمی استاد عمید زنجانی..... ط</p> <p>مقدمه..... ع</p> <p>نشانه‌ها..... ک</p> <p style="text-align: center;">« د »</p> <p>دارالاستیفاء..... ۱</p> <p>دارالاباحه..... ۱</p> <p>دارالاستضعاف..... ۱</p> <p>دارالاسلام..... ۳</p> <p>دارالاسلام (در دیدگاه ابن ادریس)..... ۸</p> <p>دارالاسلام بدون مسلمان..... ۹</p> <p>دارالایمان ← دارالاسلام..... ۱۱</p> <p>دارالبحره ← دارالاسلام..... ۱۱</p> <p>دارالبغی ← بغی..... ۱۱</p> <p>دارالحرب..... ۱۱</p> <p>دارالحیاد..... ۱۴</p> <p>دارالذمه..... ۱۶</p> <p>دارالرده..... ۱۷</p> <p>دارالشرك ← دارالحرب..... ۱۹</p> <p>دارالصلح..... ۱۹</p> <p>دارالمهد ← دارالاسلام..... ۲۱</p> <p>دارالکفر ← دارالحرب..... ۲۱</p> <p>دارالموادعه..... ۲۱</p> <p>دارالمهادنه ← دارالهدنه..... ۲۱</p> <p>دارالندوه..... ۲۱</p> <p>دارالهجره..... ۲۲</p> <p>دارالهدنه..... ۲۴</p> <p>داعی..... ۲۶</p>
---	---

- ۶۷ دولت متحد ← دولت مرکب ۴۳ دموکراسی (و علل گرایش به آن در جهان اسلام).....
- ۶۸ دولت مدرن ۴۳ دموکراسی (و موانع آن در جهان اسلام).....
- ۶۹ دولت مردم‌سالار دینی ۴۴ دموکراسی شبه مستقیم ۴۴ دموکراسی غیرمستقیم ۴۴ دموکراسی مستقیم ۴۵ دموکراسی (و بازگشت به هویت خویش).....
- ۷۲ دولت مرکب ۴۴ دموکراسی و جهان اسلام ۴۶ دموکراسی (و نفی آن در جهان اسلام).....
- ۷۳ دولت واحد ← دولت بسیط ۴۵ دموکراسی نخبه‌گرا ← نخبه‌گرایی ۴۵ دوران تقلید ← عصر فترت ۴۷ دیپلماسی ۴۷ دولت ۴۷ دولت (و تعریف آن در حقوق اساسی).....
- ۷۳ دیپلماسی ۴۵ دموکراسی نخبه‌گرا ← نخبه‌گرایی ۴۵ دولت (از دیدگاه ابن ادریس).....
- ۷۴ دیپلماسی اسلام ۴۵ دموکراسی (و بازگشت به هویت خویش)..... ۴۸ دولت (از دیدگاه شیخ طوسی).....
- ۷۷ دیپلماسی خاص ۴۶ دموکراسی و جهان اسلام ۴۶ دولت (در اندیشه سیاسی امام خمینی «ره»).....
- ۷۷ دیپلماسی عام ۴۶ دموکراسی (و نفی آن در جهان اسلام)..... ۵۰ دولت اسلامی (و خشونت فرهنگی).....
- ۷۷ دیپلماسی در عرف سیاسی ۴۷ دوران تقلید ← عصر فترت ۴۷ دولت ۵۰ دولت اسلامی (و رادیکالیسم).....
- ۷۹ دیپلماسی در رفتار پیامبر ۴۷ دولت ۴۷ دولت (از دیدگاه شیخ طوسی)..... ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم اقتصادی).....
- ۸۰ دیپلماسی نو ۴۸ دولت (و تعریف آن در حقوق اساسی)..... ۴۸ دولت (از دیدگاه ابن ادریس)..... ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم سیاسی).....
- ۸۰ دیوان ۴۹ دولت (از دیدگاه شیخ طوسی)..... ۵۰ دولت (در اندیشه سیاسی امام خمینی «ره»)..... ۵۷ دولت اسلامی (و عمل جهادی).....
- ۸۲ دیوان عدالت اداری ۵۰ دولت (از دیدگاه شیخ طوسی)..... ۵۰ دولت اسلامی (و خشونت فرهنگی)..... ۵۸ دولت اسلامی (و عمل جهادی).....
- ۸۳ دیوان غنائم ۵۰ دولت (در اندیشه سیاسی امام خمینی «ره»)..... ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم)..... ۶۰ دولت بسیط ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (از دیدگاه ابی‌الصلاح حلبی).....
- ۸۸ دیوان محاسبات ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم)..... ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم اقتصادی)..... ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (و مشارکت در آن).....
- ۸۹ دیوان محاسبات در صدر اسلام ۵۵ دولت اسلامی (و رادیکالیسم)..... ۵۷ دولت اسلامی (و رادیکالیسم سیاسی)..... ۶۱ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (از دیدگاه شیخ طوسی).....
- « ذ »
- ۹۰ ذمام ← روادید بیگانگان ۵۷ دولت اسلامی (و رادیکالیسم سیاسی)..... ۵۸ دولت اسلامی (و عمل جهادی)..... ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (از دیدگاه شیخ مفید).....
- ۹۰ ذمه ← قرارداد ذمه ۵۸ دولت اسلامی (و عمل جهادی)..... ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (و مشارکت در آن).....
- ۹۰ ذهنیت فقیه ۶۰ دولت بسیط ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (از دیدگاه ابی‌الصلاح حلبی).....
- « ر »
- ۹۰ رادیکالیسم ۶۰ دولت جائر ۶۱ دولت جائر (و مشارکت در آن).....
- ۹۱ راسیسم ۶۳ دولت جائر (از دیدگاه شیخ طوسی)..... ۶۳ دولت جائر (از دیدگاه شیخ مفید).....
- ۹۱ راعی ۶۳ دولت جائر (از دیدگاه شیخ مفید)..... ۶۴ دولت در دولت ← نظریه دولت در دولت ۶۴ دولت فدرال ۶۶ دولت فطری ۶۷ دولت قانونمند ۶۷ دولت قانونمند
- ۹۱ رأفت اسلامی ۶۴ دولت در دولت ← نظریه دولت در دولت ۶۴ دولت فدرال ۶۶ دولت فطری ۶۷ دولت قانونمند
- ۹۲ ربا ۶۴ دولت فدرال ۶۶ دولت فطری ۶۷ دولت قانونمند
- ۹۲ رزمنده دشمن ۶۶ دولت فطری ۶۷ دولت قانونمند
- ۹۳ رژیم ۶۷ دولت قانونمند

- « ز »
- زحف ← جرایم جنگی ۱۱۹
- زکات ۱۱۹
- زمین برای زندگی ۱۲۳
- « س »
- ساختار اداری ← تشکیلات اداری ۱۲۴
- ساختار حکومت اسلامی ۱۲۴
- سازمان ۱۲۶
- سازماندهی ۱۲۸
- سازمان وزارتخانه‌ها ۱۲۸
- سبب حکم ← علت حکم ۱۲۸
- ستمگری و ستم‌پذیری ۱۲۸
- ستیزه‌گران گمراه ← مبطلین ۱۳۱
- سخط العامه ← رضی الرعیة ۱۳۱
- سرتوابع ۱۳۱
- سوزمین ۱۳۱
- سرزمین حکومت اسلامی ۱۳۲
- سرزمین دولت اسلامی (و قلمرو آن) ۱۳۴
- سرنوشت اسیران مسلمان ← استرقاق ۱۳۴
- سقیفه ۱۳۴
- سلاح‌های ممنوعه در جنگ ۱۴۰
- سلار ۱۴۰
- سلامت ← سلم ۱۴۱
- سلامت محیط زیست ۱۴۱
- سلب ۱۴۲
- سلطان ۱۴۲
- سلطان اعظم ۱۴۳
- سلطان اعظم (در اندیشه ابن تیمیه) ۱۴۳
- سلطان عادل ۱۴۳
- رژیم آزادیخواه ۹۳
- رژیم پارلمانی ۹۳
- رژیم جمهوری ۹۴
- رژیم ریاستی ۹۵
- رژیم سوسیالیستی ۹۶
- رژیم سیاسی ۹۶
- رژیم‌های سیاسی (و تقسیم‌بندی آن) ۹۷
- رژیم سیاسی مختلط ۹۷
- رژیم مکتبی ← حکومت مکتبی ۹۸
- رژیم غیرمکتبی ← حکومت غیرمکتبی ۹۸
- رژیم نیمه آزادیخواه ۹۸
- رسالة الصحابه ۹۸
- رسالة ولایت فقیه ۹۹
- رسول الله ۱۰۰
- رشد اقتصادی ← توسعه یافتگی ۱۰۰
- رضامندی در اقتصاد اسلامی ۱۰۰
- رضخ ۱۰۲
- رضی العامه ← رضی الرعیه ۱۰۳
- رضی الرعیه ۱۰۳
- رعیت ۱۰۳
- رفاه سالم ۱۰۳
- رفع تکلیف ← قواعد رفع تکلیف ۱۰۴
- رکون ۱۰۴
- روادید بیگانگان ۱۰۵
- روش فرمان ۱۰۷
- رویه فقهی ۱۰۷
- رهبری ۱۰۸
- رهبری (و شیوه‌های آن) ۱۱۰
- رهبری (و رهنمودها) ۱۱۸

- سلطان عادل (از دیدگاه شیخ مفید)..... ۱۴۴
- سلطانیسم ← پاتریمونالیسم..... ۱۴۴
- سلفی‌گری..... ۱۴۴
- سلم..... ۱۴۵
- سنام ← جهاد (و حفظ سیادت)..... ۱۴۶
- سنت..... ۱۴۶
- سنت امضایی..... ۱۴۶
- سنت عملی..... ۱۴۷
- سوسیالیزم اسلامی..... ۱۴۷
- سیاست..... ۱۴۸
- سیاست بی‌طرفی ← بی‌طرفی کارالاسلام..... ۱۴۹
- سیاست کجدار مریز..... ۱۴۹
- سید مرتضی علم‌الهدی (م ۴۳۶)..... ۱۴۹
- سیستم انتظامی..... ۱۵۰
- سیستم هدایت..... ۱۵۱
- السیف باطل..... ۱۵۱
- « ش »
- شتابزدگی..... ۱۵۱
- شخصیت حقوقی دولت..... ۱۵۱
- شخصیت حقوقی دولت (از دیدگاه فقهی)..... ۱۵۲
- شخصیت دولت..... ۱۵۴
- شرایط امامت..... ۱۵۷
- شرایط امام واجب‌الاطاعة (از دیدگاه علامه حلی)..... ۱۵۷
- شرایط امام واجب‌الاطاعة (از دید علمای اهل سنت)..... ۱۵۸
- شریعت..... ۱۶۰
- شریعت ثابت ← نظریه شریعت ثابت..... ۱۶۰
- شعار در جهاد..... ۱۶۰
- شناسایی دولت‌ها..... ۱۶۱
- شورا..... ۱۶۷
- شورا و تعیین حاکم..... ۱۷۲
- شورا و مدیریت اسلامی..... ۱۷۲
- شورشی ← باغی..... ۱۷۴
- شورشیان بر امام..... ۱۷۴
- شورشیان سازمان نیافته..... ۱۷۴
- شهادت..... ۱۷۵
- شهید اول (م ۷۸۶)..... ۱۷۶
- شهید ثانی (م ۹۶۶)..... ۱۸۰
- شیخ انصاری..... ۱۸۴
- شیخ انصاری (و فقه سیاسی)..... ۱۸۸
- شیخ صدوق..... ۱۹۲
- شیخ صدوق (و اندیشه سیاسی)..... ۱۹۴
- شیخ طوسی..... ۱۹۶
- شیخ مفید..... ۲۰۱
- « ص »
- صابین..... ۲۰۵
- صاحبان قدرت ← اهل الشوكة..... ۲۰۷
- صاحب جواهر..... ۲۰۷
- صاحب جواهر (و اندیشه سیاسی)..... ۲۰۹
- صاغور..... ۲۱۶
- صبر در جهاد..... ۲۱۷
- صحت ← قاعده صحت..... ۲۱۷
- صرفه‌جویی..... ۲۱۷
- صفو..... ۲۱۸
- صلح..... ۲۱۹
- صلح (و جنگ)..... ۲۲۳
- صلح (در متون دینی)..... ۲۲۷
- « ض »
- ضد ← قاعده ضد..... ۲۲۸
- ضرائب..... ۲۲۸
- ضعف‌های دموکراسی ← دموکراسی..... ۲۲۹
- ضمانت اجرا..... ۲۲۹

۲۶۲	علت حکم.....
۲۶۳	علم الخلاف ← اختلاف الفقها.....
۲۶۳	علینا القاء الاصول ← قاعدة علينا القاء الاصول.....
۲۶۳	عمل اداری.....
۲۶۳	عمومیت.....
۲۶۳	عناصر امامت.....
۲۶۳	عناوین.....
۲۶۵	عوائد الايام.....
۲۶۶	عوامل تعارض در روایات.....
۲۶۶	عوامل شکست نظامی.....
۲۷۰	عهد مشدد.....
۲۷۰	عهدنامه مالک اشتر.....
۲۷۱	عیون.....

« غ »

۲۷۲	غدر ← غنیمت.....
۲۷۲	غرب ستیزی.....
۲۷۲	غرب ستیزی (در اندیشه امام خمینی «ره».....)
۲۷۳	غرب ستیزی (و دفاع مشروع).....
۲۷۳	غرب ستیزی (و مبانی نظری).....
۲۷۳	غلبه نهی بر امر ← دفع مقسده (و جلب منفعت).....
۲۷۳	غلظت.....
۲۷۴	غلّ ← غلول.....
۲۷۴	غلول.....
۲۷۴	غنائم ← دیوان غنائم.....
۲۷۴	غنیمت.....
۲۷۷	الغنیمة علی ما حوی العسکر.....

« ف »

۲۷۸	فئة باغیه ← بغی.....
۲۷۸	فاشیسم.....
۲۸۰	فتنه.....

« ط »

۲۲۹	طاغوت.....
۲۳۰	طغیانگری ← تکبر.....

« ظ »

۲۳۰	ظلم ← ستمگری و ستم پذیری.....
۲۳۰	ظلم ناپذیری.....

« ع »

۲۳۱	عام الوفود ← وفود.....
۲۳۱	عدالت.....
۲۳۲	عدالت اداری.....
۲۳۴	عدالت اقتصادی.....
۲۳۴	عدالت در اقتصاد اسلامی.....
۲۳۶	عدلیه.....
۲۳۷	عدم مداخله ← اصل عدم مداخله.....
۲۳۷	عذر جاهل ← معذوریت جاهل به ظلم.....
۲۳۷	عرف.....
۲۴۰	عرف (و عوامل ایجاد آن).....
۲۴۰	عریف.....
۲۴۲	عشور ← درآمدهای عمومی.....
۲۴۲	عصیت.....
۲۴۲	عصر صادقین.....
۲۴۳	عصر فترت.....
۲۴۳	عطوفت.....
۲۴۳	عقد.....
۲۴۶	عقد بین المللی.....
۲۵۰	عقرالدایه ← جرایم جنگی.....
۲۵۰	عقل.....
۲۵۳	عقل (و اعتبار آن).....
۲۵۶	علامه حلی (و اندیشه سیاسی).....

« ق »

- فحوی الخطاب ۲۸۰
- فخر فروشی ۲۸۰
- فرماندهی ۲۸۱
- فرماندهی (در امامت) ۲۸۲
- فرماندهی (در نظام توحیدی) ۲۸۳
- فرهنگ عمومی در اسلام ۲۸۶
- فرهنگ مصرف ۲۸۷
- فسخ قراردادهای بین‌المللی ۲۸۸
- فسخ قرارداد ذمه ۲۸۹
- فُسْدُوا الْوَثَاقَ ۲۹۰
- فقر ← فقرزایی ۲۹۱
- فقرزایی ۲۹۱
- فقر (و سازماندهی مبارزه با آن) ۲۹۲
- فقه ۲۹۶
- فقه اجتهادی ← فقه ۲۹۷
- فقه اجتهادی (و دوره طلایی آن) ۲۹۷
- فقه بر مبنای مصلحت ۲۹۸
- فقه تقلیدی ← فقه ۲۹۹
- فقه روایی ۲۹۹
- فقه روایی (از دیدگاه شیخ صدوق) ۳۰۷
- فقه سیاسی ۳۰۸
- فقه مقارن ← اختلاف الفقها ۳۰۹
- فقیه ← فقه ۳۰۹
- فکر و عقیده ۳۰۹
- فلسفه آزمایش ۳۱۱
- فلسفه سیاسی ۳۱۲
- فلسفه فقه ۳۱۳
- فلسفه قانونگذاری ۳۱۴
- فهم سیاسی ← نظریه فهم سیاسی ۳۱۷
- فیء ← انفال ۳۱۷
- فیض کاشانی (و فلسفه سیاسی) ۳۱۷
- قاضی تحکیم ← حکمیت ۳۱۸
- فاطمیت ۳۱۸
- قاعده اشتراط قدرت در تکلیف ۳۱۸
- قاعده الاهم فالاهم ۳۱۹
- قاعده بیضه اسلام ← حفظ نظام ۳۱۹
- قاعده تأسی ۳۱۹
- قاعده حفظ نظام ← حفظ نظام ۳۲۱
- قاعده حقوقی ۳۲۱
- قاعده «درس ذکر محمد(ص)» ۳۲۱
- قاعده دفع افسد به فاسد ← دفع افسد به فاسد ۳۲۳
- قاعده صحت ۳۲۳
- قاعده ضد ۳۲۸
- قاعده عرف ← عرف ۳۲۹
- قاعده لاجرح ۳۲۹
- قاعده لاضرر ۳۳۳
- قاعده لطف ۳۳۴
- قاعده مصلحت ۳۳۵
- قاعده مصلحت حفظ نظام اسلامی ← مصلحت حفظ نظام ۳۳۶
- قاعده مصلحت حفظ نظام ۳۳۷
- قاعده ملازمه شرع و عقل ← ملازمه عقل و شرع ۳۳۷
- قاعده «مَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ لَا دِينَ لَهُ» ۳۳۷
- قاعده میسور ← تسامح ۳۳۷
- قاعده نفی سبیل ← نفی سبیل ۳۳۷
- قاعده وسع ← قاعده اشتراط قدرت در تکلیف ۳۳۷
- قانون اساسی ۳۳۷
- قانون اساسی ایران (اولین) ۳۳۸
- قانون اساسی (و ثبات آن) ۳۴۰

قراردادهای بین‌المللی (و اصل لزوم آن) ۳۷۷	قانون اساسی (و حراست از آن) ۳۴۲
قراردادهای بین‌المللی (و انواع آن) ۳۸۴	قانون اساسی (و محتوای آن) ۳۴۶
قراردادهای بین‌المللی (و صراحت آنها) ۳۸۵	قانون اساسی (و مبهم آن) ۳۴۷
قرارداد حکمیت ← حکمیت ۳۸۵	قانون اساسی انعطاف‌پذیر ۳۴۸
قرارداد ذمه ۳۸۵	قانون اساسی انعطاف‌ناپذیر ۳۴۹
قرارداد ذمه (در روابط اجتماعی) ۳۸۷	قانون اساسی عرفی ۳۵۰
قرارداد ذمه (و ارکان آن) ۳۸۹	قانون اساسی غیرمدون ← قانون اساسی عرفی ۳۵۰
قرارداد ذمه (و احوال شخصیه) ۳۹۰	قانون اساسی فرمایشی ۳۵۰
قرارداد ذمه (و تعهدات متعهدین) ۳۹۱	قانون اساسی قراردادی ۳۵۱
قرارداد ذمه (و فعالیت‌های اقتصادی) ۳۹۳	قانون اساسی مدون ۳۵۲
قرارداد ذمه (و استقلال قضایی) ۳۹۴	قانون زکات ← زکات ۳۵۲
قرارداد ذمه (و تعهدات مسلمانان) ۳۹۵	قانونگذاری بر اساس مصلحت ← مصلحت و قانونگذاری
قرارداد مهادنه ← قرارداد هدنه ۳۹۶ ۳۵۲
قرارداد و معامله ۳۹۶	قانون‌گرایی ۳۵۲
قراردادهای تجاری ۳۹۷	قانون مرابطه ← ارضاد ۳۵۴
قراردادهای دائمی و موقت ۳۹۸	قانونمندی بودجه عمومی ۳۵۴
قرارداد هدنه ۳۹۹	قبض و بسط شریعت ۳۵۶
قرعه ۴۰۱	قیله ۳۶۱
قسط ← عدالت ۴۰۲	قتال ۳۶۴
قطب‌بندی جامعه بر اساس اقتصاد سیاسی ← اقتصاد سیاسی	قدرت سیاسی ۳۶۴
..... ۴۰۲	قدرت سیاسی (در اندیشه امام خمینی «ره») ۳۶۷
قطب‌راوندی (و اندیشه سیاسی او) ۴۰۲	قدمت ۳۶۷
قطب‌الرحا ۴۰۳	قرارداد ۳۶۷
قطبیت ← قطب‌الرحا ۴۰۵	قرارداد اجتماعی ۳۶۹
قلمرو ← سرزمین ۴۰۵	قرارداد استیمان ۳۷۱
قلمروی امور حسیه ← امور حسیه ۴۰۵	قرارداد استیمان خاص ← قرارداد استیمان ۳۷۴
قلمروی دولت ← سرزمین حاکمیت ۴۰۵	قرارداد استیمان عام ← قرارداد استیمان ۳۷۴
قلمروی دولت اسلامی ← سرزمین دولت اسلامی ۴۰۵	قرارداد امان ← قرارداد استیمان ۳۷۴
قلمروی وطن اسلامی ← سرزمین دولت اسلامی ۴۰۵	قرارداد بین‌المللی ۳۷۴
قلمروی ولایت ← ولایت ۴۰۵	قراردادهای بین‌المللی در اسلام ۳۷۵

- ۴۲۷ کسر بودجه
- ۴۲۸ کشور
- ۴۳۱ کشور اسلامی
- ۴۳۲ کشور بی طرف ← دارالجهاد
- ۴۳۲ کشور جانل ← دارالحرب
- ۴۳۲ کشور فدرال
- ۴۳۳ کلّ ← بارتکفل
- ۴۳۳ کلام سیاسی
- ۴۳۶ کلیسای آشوریان
- ۴۳۶ کلیسای ارتدکسی آرامنه
- ۴۳۷ کلیسای ارتدکس یونان و روس
- ۴۳۷ کلیسای پروتستان
- ۴۳۸ کلیسای کاتولیک
- ۴۳۸ کمونیسم
- ۴۴۰ کنترل تسلیحات
- ۴۴۱ کنترل جمعیت
- ۴۴۲ کنترل قوه مجریه
- ۴۴۳ کنسول
- ۴۴۵ کنگره
- ۴۴۶ کنوانسیون ← قرارداد بین المللی
- ۴۴۶ کودتا (و شرایط آن) ← پایان انقلابی قانون اساسی
- « گ »
- ۴۴۶ گروه های سرآمد
- ۴۴۷ گزیت
- « ل »
- ۴۴۸ لاییک
- ۴۴۸ لاجرح ← قاعده لاجرح
- ۴۴۸ لاضرر ← قاعده لاضرر
- ۴۴۸ لجاجت
- ۴۵۱ لحن الخطاب
- ۴۰۵ قواعد الزامی جنگ ← جنگ
- ۴۰۵ قواعد حاکم بر استصلاح ← استصلاح
- قواعد حقوق بین الملل اسلامی ← حقوق بین الملل اسلام
- ۴۰۵ قواعد رفع تکلیف
- ۴۰۵ قواعد عمومی قراردادها
- ۴۰۶ قوانین ثابت
- ۴۰۷ قوانین متغیر
- ۴۰۷ قوانین موضوعه
- ۴۰۸ قوه تعدیل کننده
- ۴۰۸ قوه مقننه
- ۴۰۹ قوه مقننه دو مجلسی
- ۴۱۰ قوه مقننه سه مجلسی
- ۴۱۱ قوه مقننه یک مجلسی
- ۴۱۱ قیام دولت های ایرانی
- ۴۱۲ قیام مسلحانه
- ۴۱۲ قیام های ممنوع
- « ک »
- ۴۱۵ کابینه
- ۴۱۶ کاپیتالیسیم
- ۴۱۶ کاپیتولاسیون
- ۴۱۸ کار
- ۴۱۹ کار بدون درآمد
- ۴۱۹ کاربرد مصلحت در تعزیرات ← مصلحت و تعزیرات
- ۴۱۹ کاشف الغطاء
- ۴۲۳ کاشفیت عقل
- ۴۲۳ کافر
- ۴۲۴ کامله الوداد
- ۴۲۴ کامن لا
- ۴۲۵ کتابی ← اهل کتاب
- ۴۲۵ کرامت انسان

۴۷۴	مجمع علمی فقه سیاسی
۴۷۴	محتوای قانون اساسی ← قانون اساسی
۴۷۴	محدودیت انسانی جهاد ← جهاد
۴۷۴	محدودیت تسلیحاتی جهاد ← جهاد
۴۷۴	محدودیت زمانی جهاد ← جهاد
۴۷۴	محقق حلی (م ۶۷۹)
۴۸۰	محقق کرکی (م ۹۴۰)
۴۸۸	مخالقان اصلاح طلب
۴۸۸	مختلاس ← غنیمت
۴۸۸	مخذل ← احکام جهاد
۴۸۹	مخطئه ← نظریه مخطئه
۴۸۹	مداخله
۴۹۰	مداهنه ← احکام جهاد
۴۹۰	مدرنیزم
۴۹۰	مدرنیزم در اندیشه امام خمینی (ره)
۴۹۱	مدرنیزم در اندیشه علامه طباطبایی (ره)
۴۹۱	مدرنیزم میانه و اندیشه اسلامی
۴۹۲	مدرنیزم و اندیشه سیاسی اسلام
۴۹۲	مدرنیزم و تصوف دینی
۴۹۳	مدرنیزم در جهان اسلام (وسرنوشت آن)
۴۹۳	مدل‌های قوه قضاییه
۴۹۴	مدیریت
۴۹۷	مدیریت (و آفات آن)
۴۹۹	مذاکره در اندیشه اسلامی
۴۹۹	مرباطه ← ارضاد
۴۹۹	مراتب ولایت ← ولایت
۴۹۹	مراتب ولایت اجرایی ← ولایت
۵۰۰	مراجعه به قرعه ← قرعه
۵۰۰	مراحل اجرایی بودجه ← بودجه
۵۰۰	مراحل تصویب بودجه عمومی ← بودجه

« م »

۴۵۱	مؤسسه عمومی
۴۵۲	مؤلفه قلوبهم
۴۵۸	مؤلفه قلوبهم در فقه حنبلی
۴۵۸	مؤلفه قلوبهم در فقه حنفیه
۴۵۸	مؤلفه قلوبهم در فقه شافعیه
۴۵۸	مؤلفه قلوبهم در فقه مالکی
۴۵۹	ما لانص فیہ ← عقل
۴۵۹	مال
۴۶۰	مالکیت
۴۶۱	مالکیت اراضی
۴۶۳	مالکیت امام بر اراضی
۴۶۵	مالکیت دولتی
۴۶۶	مالکیت زمین ← مالکیت اراضی
۴۶۶	مالکیت عمومی بر اراضی مفتوح المنوه ← اراضی مفتوح المنوه
۴۶۶	مالیات‌های غیر ثابت
۴۶۷	مالیه عمومی
۴۶۸	مالیه عمومی (در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران)
۴۷۰	مالیه عمومی (در نظام جمهوری اسلامی ایران)
۴۷۱	ماهیت فلسفی مصلحت عمومی ← مصلحت عمومی
۴۷۲	مبتدع ← بدعت‌گذاران فتنه‌گر
۴۷۲	مبطلین
۴۷۲	مبنای حسبه ← امور حسبه
۴۷۲	متجاسرین ← بغاة
۴۷۲	متغلب ظالم ← حکام نواب
۴۷۲	متمم قانون اساسی مشروطیت ← قانون اساسی
۴۷۲	مجاهد
۴۷۲	مجتمع اسلامی

۵۲۰	مساوات در برابر قانون ← اشتراک تکلیف	۵۰۰	مراحل نظارت بر اجرای قانون بودجه عمومی ← بودجه
۵۲۰	مستأمن	۵۰۰	مراغم ← آزادی وطن
۵۲۲	مستقلات عقلیه	۵۰۰	مراغی
۵۲۵	متوفیگری	۵۰۱	مرتد ← دارالردّه
۵۲۶	مشارکت بدون کار	۵۰۱	مرجف ← احکام جهاد
۵۲۷	مشارکت جمعی	۵۰۱	مرزبانی ← ارضاد
۵۲۷	مشارکت در نظام بین‌المللی ← اصل مشارکت در مسائل بین‌المللی	۵۰۱	مرصدین ← ارضاد
۵۲۷	مشارکت در نظام جور ← دولت جائز	۵۰۱	مرصد ← دیوان غنائم
۵۲۷	مشارکت سیاسی	۵۰۱	مرکزیت ایدئولوژیکی امام ← قطب‌الرحا و قطیت
۵۲۸	مشترکات	۵۰۱	مزاخمة فقیه لفقیه آخر
۵۳۱	مشخصات اندیشه سیاسی ← اندیشه سیاسی	۵۰۴	مسئولیت
۵۳۱	مشروعیت امامت	۵۰۵	مسئولیت (اصل عمومی)
۵۳۳	مشروعیت خلافت	۵۰۵	مسئولیت اداری
۵۳۴	مشروعیت تمامی قراردادهای بین‌المللی	۵۰۸	مسئولیت‌پذیری
۵۳۵	مشروعیت قراردادهای بین‌المللی غیرمعین	۵۰۹	مسئولیت خواستن
۵۳۶	مصادیق قاعده نفی سبیل ← نفی سبیل	۵۰۹	مسئولیت در امور حسبی ← امور حسبه
۵۳۶	مصالح دنیوی و اخروی	۵۰۹	مسئولیت در قرارداد ذمه
۵۳۶	مصالح مادی و معنوی	۵۱۰	مسئولیت مدنی دولت
۵۳۷	مصالح مرسله	۵۱۳	مسئولیت ناشی از اصول عمومی
۵۳۸	مصلحت	۵۱۴	مسئولیت ناشی از تصمیمات اداری
۵۳۹	مصلحت (وانواع آن)	۵۱۴	مسئولیت ناشی از تعهدات بین‌المللی
۵۴۱	مصلحت احتمالی	۵۱۵	مسئولیت ناشی از خطای اداری
۵۴۲	مصلحت از دیدگاه قرآن	۵۱۶	مسئولیت‌های ناشی از قراردادهای اداری
۵۴۷	مصلحت از دیدگاه وحی	۵۱۶	مسئولیت ناشی از قصور کارمندان
۵۴۸	مصلحت امتنانی	۵۱۶	مسئولیت ناشی از قراردادهای خصوصی
۵۴۸	مصلحت امتنانی در حدیث رفع	۵۱۶	مسئولیت ناشی از قواعد عرفی
۵۴۸	مصلحت امتنانی در عمل به امارات ظنی	۵۱۷	مسئولیت ناشی از قوانین و مقررات
۵۴۹	مصلحت امتنانی در قواعد فقهی	۵۱۷	مسائلی مالی و فقه پویا
۵۴۹	مصلحت حفظ نظام اسلامی	۵۱۷	مساوات

- مصلحت و تشریح ← مصلحت و قانونگذاری ۵۷۰
- مصلحت و تعبد ۵۷۰
- مصلحت و تعبد در فقه اهل سنت ۵۷۰
- مصلحت و تعبد در فقه شیعه ۵۷۰
- مصلحت و تعزیرات ۵۷۱
- مصلحت و تغییر حکم شرعی ۵۷۱
- مصلحت و تفریع احکام ۵۷۲
- مصلحت و توسعه ۵۷۲
- مصلحت و حقیقت ۵۷۳
- مصلحت و حسن و قبح عقلی ۵۷۴
- مصلحت و حکمت عملی ۵۷۴
- مصلحت و دیدگاه سنت ۵۷۵
- مصلحت و دیدگاه عقل ۵۷۵
- مصلحت و عدالت ۵۷۷
- مصلحت و علم ۵۷۷
- مصلحت و قاعده الایم فالایم ۵۷۷
- مصلحت و قانون گذاری ۵۷۸
- مصلحت و قانونمندی احکام ۵۷۸
- مصلحت و قراردادهای بین المللی ۵۷۹
- مصلحت و قیاس ۵۸۰
- مصلحت و لاجرح ۵۸۰
- مصلحت و لاضرر ۵۸۱
- مصلحت و مناقشات آن ۵۸۱
- مصلحت و هرمنوتیک ۵۸۳
- مصونیت دیپلماتیک ۵۸۴
- مصونیت قضایی ۵۸۴
- مصونیت نمایندگان ۵۸۵
- مُضاربه ۵۸۷
- مظالم ← عدالت اداری ۵۸۸
- مظالم العباد ← اموال مجهول المالک ۵۸۸
- مصلحت در اباحه خمس ۵۵۰
- مصلحت در احکام ثانوی ۵۵۱
- مصلحت در امور حسبی ۵۵۱
- مصلحت در اندیشه سلفی ۵۵۴
- مصلحت در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) ۵۵۵
- مصلحت در اندیشه سیاسی میرزای نائینی ۵۵۶
- مصلحت در سکوت علی (ع) ← سفیفه ۵۵۷
- مصلحت در سیاست های اجرایی ۵۵۷
- مصلحت در سیره معصومین (ع) ۵۵۷
- مصلحت در صلح امام حسن (ع) ۵۵۸
- مصلحت در غیبت امام عصر (ع) ۵۵۸
- مصلحت در فقه اهل سنت ← مصالح مرسله و استحسان ۵۵۹
- مصلحت در فقه شیعه ۵۵۹
- مصلحت و ساماندهی آن در فقه شیعه ۵۶۰
- مصلحت در قالب تقیه ۵۶۱
- مصلحت در قالب نهادهای سیاسی - اجتماعی ۵۶۲
- مصلحت در مالانص فیه ۵۶۲
- مصلحت در مراسم سیاسی و عبادی ۵۶۲
- مصلحت در موضع گیری انمه (ع) ۵۶۳
- مصلحت در نهاد تعزیه ۵۶۳
- مصلحت در هجرت ۵۶۳
- مصلحت عمومی ۵۶۴
- مصلحت عمومی و فردی (و تعارض آنها) ۵۶۵
- مصلحت های غیر ملزمه ۵۶۶
- مصلحت فردی، گروهی و عمومی ۵۶۶
- مصلحت مؤلفه قلبیهم ۵۶۶
- مصلحت ملزمه ۵۶۸
- مصلحت و برنامه ریزی ۵۶۹
- مصلحت و تحمل مشقت ۵۶۹

« و »

- نظریه محدودیت ذاتی حاکمیت ← تحدید حاکمیت... ۷۱۹
- نظریه مخطنه ۷۱۹
- نظریه نصب ولایت فقیه در اندیشه امام خمینی(ره) ←
 انتصاب فقیه ۷۲۰
- نظریه نظام‌سازی در اندیشه امام خمینی(ره) ← امام
 خمینی(ره) ۷۲۰
- نظریه نفی دموکراسی در جهان اسلام ← دموکراسی
 اسلامی ۷۲۰
- نظریه هرمنوتیک دینی ← نظریه فهم سیال ۷۲۰
- نظم عمومی ۷۲۰
- نفر ۷۲۲
- نفی اکراه ۷۲۳
- نفی تجاوز ← اصل عدم توسل به زور ۷۲۳
- نفی تحمیل ۷۲۳
- نفی تولی ۷۲۳
- نفی حرج ← قاعده لاجرح ۷۲۴
- نفی سبیل ۷۲۴
- نفی سبیل (و مصادیق آن) ۷۲۹
- نفی سبیل (و مستثنیات آن) ۷۳۷
- نفی سلطه ← نفی سبیل ۷۳۸
- نفی سلطه‌گری ۷۳۸
- نقاب مبارزه با تروریسم ۷۳۸
- نقیب ← عریف ۷۳۹
- نقض ذمه ← فسخ قرارداد ذمه ۷۳۹
- نمایندگی ۷۳۹
- نواب امام(ع) ← حکام نایب امام(ع) ۷۴۱
- نهاد برتر ← قوه تعدیل‌کننده ۷۴۱
- نهضت تشیع ۷۴۱
- نهضت شعوبیه ۷۴۱
- واجبات کفایی ۷۴۲
- وجه الاماره ← خمس ۷۴۲
- وحدت ۷۴۲
- وحدت (در قرآن کریم) ۷۴۹
- وحدت امت اسلامی ۷۵۰
- وحدت (و راهبرد آن) ← وحدت ۷۵۰
- وضع اغلال ۷۵۱
- وطن ۷۵۲
- وطن آزاد ← آزادی مکن ۷۵۲
- وطن اصلی ← وطن ۷۵۲
- وطن شرعی ← وطن ۷۵۲
- وطن عرفی ← وطن ۷۵۲
- وفد ← وفود ۷۵۲
- وفود ۷۵۳
- وقف ۷۵۹
- وکالت ۷۶۱
- ولایت ۷۶۲
- ولایت (در اندیشه سیاسی امام خمینی «ره».) ۷۶۳
- ولایت (و قلمرو آن) ۷۶۳
- ولایت (و مراتب آن) ۷۶۳
- ولایت اجرایی (و مراتب آن) ۷۶۴
- ولایت اطاعت ۷۶۴
- ولایت پذیرش ۷۶۵
- ولایت تشریحی ۷۶۶
- ولایت تصرف ۷۶۷
- ولایت در اذن ۷۶۸
- ولایت در حسب ۷۶۸
- ولایت در فتوا ۷۷۴

« ی »

۷۹۷.....	یارانه.....	۷۷۴.....	ولایت در قضا.....
۷۹۹.....	یکسونگری.....	۷۷۵.....	ولایت سیاسی.....
۸۰۱.....	فهرست منابع و مأخذ.....	۷۷۶.....	ولایت غیراستقلال ← ولایت فقیه.....
		۷۷۶.....	ولایت فقهای متعدد ← مزاحمه فقیه لفقیه آخر.....
		۷۷۶.....	ولایت فقیه.....
		۷۷۹.....	ولایت فقیه (و اندیشه سیاسی).....
			ولایت فقیه (و عناصر آن) در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره)
		۷۸۱.....	← امام خمینی(ره).....
		۷۸۱.....	ولایت فقیه انتخابی ← انتخاب فقیه.....
		۷۸۱.....	ولایت فقیه انتصابی ← انتصاب فقیه.....
		۷۸۱.....	ولایت فقیه در قانون اساسی.....
		۷۸۲.....	ولایت محدود فقها.....
		۷۸۳.....	ولایت نظارت.....
		۷۸۴.....	ولایت هدایت.....
		۷۸۵.....	ولی فقیه.....

« ه »

۷۹۰.....	هجرت بسوی خدا.....
۷۹۱.....	هدیه حاکم جور ← جوائز السلطان.....
۷۹۱.....	هدف انتخابات ← انتخابات.....
۷۹۱.....	هدنه ← قرارداد هدنه.....
۷۹۱.....	هرمنوتیک دینی ← نظریه فهم سیال.....
۷۹۱.....	هزینه‌های عمومی.....
۷۹۳.....	هزینه‌های مستمر و غیرمستمر (و تفکیک آنها).....
۷۹۳.....	هماهنگی.....
۷۹۳.....	همبستگی ← اصل اتحاد.....
۷۹۳.....	هویت انسانی در نظام اداری ← نظام اداری.....
۷۹۳.....	هیأت منصفه.....
۷۹۶.....	هیأت وزیران.....